

SZÉKELYSÉG

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI VEGYESTARTALMU HETILAP

Előfizetési árak:		Felelős szerkesztő DR. GAAL ENDRE.	Szerkesztőség és kiadóhivatal:	
Egész évre	8 korona.		Dr. Gaal Endre lakásán (Pototzky-ház, Csikszereida), hová a lap szellemi részét illető közlemények, előfizetési díjak stb. küldendők. Hirdetési díjak előre fizetendők.	
Félévre	4 korona.			
Negyedévre	2 korona.			
Egyes szám ára	16 fillér.			
		Megjelen minden szombaton. Kéziratok nem adatnak vissza.		

Hadd érjék.

A törvényhatóság, szept. 24-én megtartott ülésén úgy határozott, hogy a vármegye magánjainak kezelésére alkotott és előterjesztett szabályzatot le veszi a napirendről. Leveszi azzal, hogy egy év alatt az annak átdolgozására kiküldött bizottság azt ujjalag előterjessze. — Levette, mert jelenleg olyan átalakulásoknak nézünk elébe, amelyek bármiképpen is forralódjanak ki, nem hagyhatják érintetlenül a magánjavak kérdését.

A megyei új beosztások olyan változásokat idézhetnek elő, amelyekre ma intézkedéseket előre tenni a szabályzatba nem lehet, s amelyek a végén is csak toldozás-foldozást eredményeznének. Szóval ma a kérdés az elbírálásra nem érett. — *Letette tehát, hadd érjék.* S ez jó így, mert tapasztalatból mondom, hogy tekintélyes és értelmesnek látszó vármegyei emberek vannak ma is, akiknek halvány fogalmuk sincs ma sem arról, hogy mik azok a magánjavak, ki kapta, miért kapta, hogy kapta, mire valók? Pedig ezek az emberek szavazatukkal fognak hozzájárulni a kérdéshez.

Hát hogy ha ily vagyunk, hogy ha a közigazgatás iránt nálunk annyira felcsinesek az emberek, akkor nagyon természetesen kétszer annyi idő kell megérlelni azt, ami máshol feléyi idő alatt megéri. Hiába, ez tény, ezzel számolni kell. Egy esztendő alatt itt-ott esik egy pár szó erről a kérdésről, s a sötétségben tévelygők is felvilágosíthatnak. Mert sötétségben tévelygő az, aki azt hiszi, hogy faji gyűlölet vezet minket akkor, amikor a vármegye magánjainak kérdésében már egyszer tisztán akarunk látni.

Nem faji gyűlölet vezet, hanem a kasztrendszer megszüntetése. Avagy nem kasztrendszer az, hogy az örmény hozzászámít a székelyhez, de a zsidó, oláh, vagy idegen megyebeli nem? Azt mondják, hogy mi akarunk kasztot teremtteni ezzel a kérdéssel. Sőt megakarjuk a megteremtett kasztot szüntetni. Megszüntetni úgy, hogy könyörtelenül, méltányossági szempontok számbavétele nélkül legyen ez a vagy azoké, akik szerezték. Ehez azt hiszem jogunk van az örmény gyűlölet feltételezése nélkül is akkor, amikor az örmények szívesen megmaradnak velünk a vágyonközösségben, de nem látják szívesen a más megyebeli székelyt, zsidót, vagy oláhot. Ha nekik vannak érzelmeik jogosultság és alap nélkül, akkor nekünk is lehetnének a vágyonhoz való kizárólagos jogosultságunk tudatában.

Különb, ennek a kérdésnek más a lényege. Vagy a régi határhoz tartozó alkotott csiki székelyek egyenes leszármazottait illeti a vágyonhoz való jogosultság, vagy pedig az egész Csikvármegye közönségét. De azt a hülyeséget állítani, hogy a vagy az elközbizás előtt a székelyeké volt, azt visszautasítjuk, az egész vármegye közönségének, s ahoz mégis csak a csiki székelynek és örménynek van jussa — másnak senkinek nincs — olyan logika, a melyet egy hat soros telebbezés is megront a legfelsőbb fórum előtt, még akkor is, ha egyhangú lelkesedéssel tettük is határozattá azt. Nekünk tehát nincs mit változtatnunk.

Méltányosak nem lehetünk, még ha akarunk sem, mert abból olyan kiterjesztése következik a hozzávaló jogosultságnak, amit maguk az örmé-

nyek sem akarnak. Nincs mit változtatnunk. Vagy az egész vármegyéé, vagy a székelyoké. Ha az örmények nem akarják azt, hogy az egész vármegyéé. Legyen, ne görögítsenek akadályokat az elé, hogy kizárólag a miénk legyen.

Mondjanak le róla, s ne fussanak olyan szekér után, amelyik nem veszi fel.
Dr. Gaal Endre.

— Bizalmas természetű közlemények. Egy Gyergyószentmiklóson megjelenő lap végtelenül zokon vette, hogy lapunk egyik előbbi számában „felsőbb helyről vett értesülés” nyomán azt írtuk, hogy az új választási törvény folytán valószínűleg vármegyénk területe is változást fog szenvedni. Hát megvilágosíthatjuk a tisztelt feltétevénylaptársat, hogy az említett „felsőbb hely” se nem öfelsége, se nem a belügyminiszter, se nem a vármegye főispánja, hanem egy más „felsőbb hely”, amely elég meggondolatlan volt, hogy a t. laptársától előre nem kért engedelmet. Ne félte a t. laptárs ennek a „felsőbb helynek” a tekintélyét e miatt, mert azt senki sem akarja bántani s különösen ne adjon leckéket a sajtó hivataláról, mert arra talán még se váltott patentet, hogy a sajtóban a közvélemény informálásához másnak joga ne legyen. Nevetséges az olyan rókáskodás, mikor a vármegye „belbékéjének” megőrzése nevében beszélik, mikor még a verebek is tudják ebben a vármegyében, hogy ez a „belbéké” mennyire szíven feküdt annak a bizonyos lapnak megindulása óta állandóan. Nyugodjék meg a boldog időkben szerzett babáin s maradjon meg továbbra is az

akkor váltott patenti kellemes párnáin, mert mi nem kívánjuk zavarni. Legfőképpen pedig ne leckéztessen a tisztességről, mert az oly rosszul illik, mint pipén a harang. A vármegyei „hivatalnok” és annak „felelős”-ről zengett célzásai, csak a patenti iránt való feltétevényből származnak s miután ezt nagyon természetesen találjuk, azért nem is reflektálunk azokra.

Lakbörviszonyainkhoz.

A lakáskérdés — mint elsőrendű szükséglet — fontos szerepet játszik utóbbi időben mindenütt; annál fontosabbat pedig itt Csikszereidában, hol évek óta lakásmizéria van szenved az iparos, a kereskedő s a hivatalnok egyaránt.

Nem lesz tehát érdektelen egy pár szóban megemlékezni dr. Wekerle Sándor miniszterelnök, mint pénzügyminiszternek a képviselőház pénzügyi bizottságában tett ama bejelentéséről, mely szerint az 1893. évi IV. törvény cikk hatálya alá tartozó tisztviselők, altisztek és szolgák lakbérére az évi IV-ik negyedétől jelentékenyen emelni s illetőleg az 1908—10 évre bevallott évi házbör valódiságának megfelelően, komolyan szándékozik az egész vonalon rendezni; nem pedig azért, mert éppen Csikszereida városa az a hely, hol a lakók 75%-a iparos, kereskedő és hivatalnok lévén, házbéres házbörben lakik s csekély jövedelmének egész nagyrészt annak a másik 25%-ának fizeti, amely — tisztelet a kevés kivételnek — lakójáról, a minden évi, sőt néha a félévénkénti házbéremeléssel lehuzza a mellényt is. Ellenben a közteherviseléshez (adófizetés) nem szívesen járul hozzá, hanem eltagadja azt a szép jövedelmét, melyből sajnos, amint látjuk vajmi gyatrán építget s így a miniszteri rendelet intenciójának megfelelő lakás nem is létezik nálunk.

Pedig az elsőrangú tisztviselőre úgy, mint az utolsó hivataloszolgára; a kereskedő- és iparosra úgy, mint a háztulajdonosra és napszámosra egyaránt nagyfontossággal bír eme kérdés akkor, ha meggondoljuk, hogy ha ma Csikszereidában oly sok ház-

A „SZÉKELYSÉG” TÁRCÁJA.

Katonát temetnek...

Katonát temetnek
Zúgnak a harangok,
A kíváncsi nép közt
Én is ott tolongok,
Hol a kocsi viszik
Négy fekete lóval,
Sötét koporsóval,
A sötét koporsón
Közlegény csákovála.

Recseg a trombita
Pörögnek a dobok,
A koporsó után
Én is elballagok
Ki a temetőbe,
Ahol szegény fiut
Lassan leeresztik
A mély sírgödörbe,
A fekete földbe.

Nem is bucsuztatják,
Csak egy imát mondanak...
Ugy is jó annak a
Fenyő koporsónak!
Senki sem ejt ki egy
Fájó könnyet érte,
Az is parancsból ment
Aki kikísérte.

S messze innen, messze
Zöld fenyők aljában,
Karcu jegenyékkel
Tele falucskában,

Egy jó öregasszony
A levelet várja,
Katona fiától...
Mindennap csak várja...

Puskás Levente.

Huszárok Bécsben.

A bazini kastélyban sok műkincs és családi emlék közt egy átlukasztott csákó is szerepel.

Nem valami különös főveg, csak olyan, mint a Cobor-féle huszárezred minden egykori tagjáé volt.

De amikor kérdi az ember, miért őrzik: igen büszke feleletet kap.

— Nem is emléktárgy ez. Több, sokkal több! Valóságos ereklye.

— Ereklye? Ez a rongyolódó csákó?
— Az bizony. A magyar becsület, a nemzeti büszkeség, a hazai sokkal több! Valóságos ereklye.

Amikor először láttam azt a csákót, kíváncsian néztem és érdeklődéssel tudakoltam a történetét... Szép asszony büvös szeméről, egy udvari bál éjszakájáról, egy tüzes csárdásról és egy élet pusztulásáról szól ez a történet.

Hej, de híresek is voltak annak idején a Cobor huszárok! Azóta se láttunk olyan ezredet.

Bécs város szép asszonyai, szép leányai csak úgy reszkettek a daliás tisztjeiről.

Sok nyalka magyar legény hódított akkor a császárvárosban és nem egy házasság jött létre az udvar közbenjárására.

De galiba is volt elég. Félelmes hírben állt az ezred. Minden közlegénye híres ve-

rekedő. S a tiszték nem túrték, hogy bárki görbe szemmel nézze a magyart. Hát még az udvarlásban milyen rettegést volt a hadnagy, főhadnagy és kapitány, de még az őrnagy is!

Minden szép asszonnyal megáldott férj óva húzódott a Cobor huszároktól, nehogy baj essék a házasságlete nyugalmában.

Az összekoccanások napirenden voltak. Párba ritkán került a dolog, mert a Mária Terézia előtti korszakban roppant szigorúan büntettek mindenkit, aki fegyverrel kezében védte a becsületét. Jaj volt annak, aki a tilalmat áthagta. Száműzetés, de sőt halál is várt a vétkesre.

Am a Cobor huszárok littyel hánytak mindenféle szigorú rendeletnek. Szembeszálltak azok még az őrdöggel is, hát hogyan mertek volna kikezdeni holmi udvari auktoritások irkafirkáival.

A kiváltságot még Cobor Ádám, az ezred korábbi vitélő parancsnoka szerezte meg.

Egy ízben felvette ragyogó szép ruháját, felkötötte hadverő kardját és beállított a császári udvarba. Egyenesen az uralkodó elé járult és így szólt:

— Felső! Esedezem: Ne terheltessek az armádia vezetőinek kivétel tenni az ezredemmel. Tisztelem becsületi a regulát, de ami igaz, az igaz és keservesen igaz az, hogy katonát nem célszerű fékezni a virtusának kifejtésében. Aki huszár, az verekedjék. Felső! Nemcsak akkor, ha háború van, de akkor is, ha becsülete követeli. Am büntessék azt, aki megszegi az udvari tilalmat, de én nem túrok egy olyan tisztet az ezredemben, aki foltot tűr a bátorságán. Azért van kard az oldalán, hogy védekezék, ha

támadjuk s ha ő támad, akkor is bizonyára oka van rá a Cobor huszárnak.

Az uralkodót meglepte ez a bátor fellépés és az ezredes vidám ábrázattal hagyta el a császári palotát.

Azóta kedvükre verekedhettek a Cobor huszárok s a mikor gróf Pálffy János került oda az ezred élére, ez a harci kedv szinte lángot vetett köztük.

Mert vitéz és elszánt ember Pálffy. Egyszerű katonának ismerte meg akkor mindenki és senki sem merete sejteni, legkevésbé tán ő maga, hogy néhány év múlva Magyarország híres nádora lesz.

Husz éves sem volt, amikor már a kapitányi rangot kapta, még pedig Bécs ostrománál. Olyan bátran harcolt a vasaszezredben, hogy mindenki csodálatát vívta ki.

II.

...Fényes udvari bált rendeztek a császári palotában. Összegyűlt a szép ország sok szép és előkelő hölgye. De a legszebb volt Kaunitz Eleonora grófnő, sugár magas termete, sötétkék szemei, fejedelmi tekintete, mesébe illő, hullámos ragyogó haja és arcának üdesége, szoborszerű szabályossága hekeken át alkalmat adott a bécsi poétáknak és udvari dilettánsoknak, hogy szonettek, magasztaló madrigalokat zengjenek róla...

Es hogy táncolt a gyönyörű Eleonora. Kört formáltak a vendégek, ahol táncosával megjelent az óriási teremben.

Nem mérközhett vele senki, csak egy asszony, egy magyar asszony, aki még szebb volt, mert irigység sem lakozott szívében: Pálffy Jánosné grófné... Csodálta az urát és nem bánta, ha másnak is tette a szépet. Ó

egy keses műhely; Szászrégen; egy hentes műhelyt; Székelyudvarhely; egy kárptos műhelyt, egy fenyőfa kádár műhelyt; Székelykeresztúr; egy paraszi szücs műhelyt; Sepsiszentgyörgy; egy kályhas műhelyt, egy kocsikárptos műhelyt; Gyergyószentmiklós; egy fenyő kádár műhelyt; Csíkszereda; egy hentes műhelyt. Állami adományképpen a fent elősorolt műhelyek a mintaszerű szerzők és gépfelszerelést és az ipar megkezdéséhez első szükségletül némi anyagkészletet. E mintaműhelyek odaitélésére pályázatot hirdetek a következő feltételek mellett:

1. Pályázhatnak a székelyföldi illetőségű iparos ifjak, kik felszabadulásuk óta legalább öt éven át segédmunkásként állandóan dolgoztak, nagykorúságukat elérték, katonai kötelezettségüknek eleget tettek, vagy az alól mentesítve vannak.
2. A pályázati kérelemhez csatolandó: a) munkakönyv, b) a katonai szolgálati könyv, vagy a mentesítést igazoló okmány, c) a szakképzettséget igazoló bizonyítványok mesterektől és kiállítási okmányok, d) erkölcsi bizonyítvány, és e) orvosi bizonyítvány.
3. A kérvényben a folyamodó részéről leírása kívánatik annak, hogy a) hol és kinél szabadult föl, b) ismereteinek bővítésére milyen tanulmányokat tett, és c) a mintaműhely elnyerése esetén milyen munkákat szándékozik különösen előállítani.
4. A mintaműhely felszerelése öt éven át az állam tulajdonát képezi s csak azután, ha az illető iparos a feltételeknek mindenben megfelelt, megy véglegesen tulajdonába.

Ez idő alatt a mintaműhely odaitélésekor meghatározandó egy vagy több inas köteleles tartani és szakmájában képezni. 5. A pályázati kérvények a kereskedelemügyi min. kir. miniszterhez czimzendők és a marosvásárhelyi állami Székelyföldi Iparmúzeum igazgatóságához folyó évi december hó 31-ig küldendők.

Budapest, 1908. évi július hó 21-én.
Kossuth,
kereskedelmi miniszter.

A legolcsóbb bevásárlási forrás
FEKETE VILMOS
illatszertárban, Csíkszereda.

Kaphatók a legfinomabb illatszerek dekarbonként és mindennemű arc- és kéz-ápoló szerek. Gyógy- és virágszappanok.

Az Inda-sósorszesz főlerakata.
Petrol-hajszes korpa és hajkihullás ellen. Hajrak-regenerátor az őszülő hajnak visszaadja az eredeti ifjúkori színt, valamint mindennemű különlegességek raktára. — **A Thymol és Stomatol fogápoló szerek a legjobbak.** A Trifoleum (hajpetrol) hölgyeknek állandó hajápolásához nélkülözhetetlen. A Honey Jelly a legfinomabb készítmény.

Vidéki megrendeléseket a legpontosabban eszközölök.

Pollitzer sérvambulorium
nyilvános orvosi rendelő-intézet sérvbajosok, lerdénnöttek és amputáltak részére.

Budapest, IV., Kossuth Lajos u. 8., félem.

Az intézet szakorvosai bárkinél teljesen díjtalanul rendelkezésére áll. Az orvosi vizsgálat igénybevétele vásárlásra nem kötelez.

Orvosi ellenőrzés! Mérsékelt árak!
Egyéni speciális kezelés!

Szabadalmazott sérvkötők már 5 K.-tól felfelé.

Vidéki megrendelések az intézet szakorvosai által lelküimeretesen felülvizsgálatnak s pontosan és legnagyobb titoktartás mellett eszközöltetnek. **Hygienikus cikkek** a legfinomabb minőségben, orvosilag ajánlva és sterilizálva. Feltétlenül megbízhatóak. Tucatankint 2-16 koronáig.

Ugyanott most jelent meg: „Az ember egészsége” című orvosi mű, mely kizárólag a sérvbajjal, annak ellenszereivel és kezelésével foglalkozik. E munkát bárkinél díjtalanul és zárt borítékban küldi meg az intézet igazgatósága.

Uj női haj- és fodrász-üzlet!

Van szerencsém a helybeli és vidéki hölgyközönségnek tisztelettel tudomására hozni, miszerint helybeli fodrász-üzletemet egy külön bejárattal

NŐI FODRÁSZ-ÜZLETTEL

kibővítettem, hol elvállalok mindennemű hajmunkát. Utcai és mennyasszonyi frizurák divat szerint. — Kivánatra házhoz járva is

A n. é. hölgyközönség pártfogását kéri
Szabó Lajos, női- és férfi-fodrász.

HIRDETÉSEK
olcsó árszámítás mellett közöltetnek s felvételnek a KIADÓHIVATALBAN.

„Utazás a föld körül” nyolc kötet teljesen új, jutányos áron eladó.
Cím a kiadóhivatalban.

Hölgyek részére nélkülözhetlen legjobb szépítőszert a Földes-féle Margit Creme.

Páratlan és csodás hatása! **Óvakodjunk az utánzásoktól!**

Pár nap alatt biztosan eltávolít szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrtátkát (Mitteser) és minden más bőrbaját. Kisimítja a ráncokat és az arcot fehérré, simmává varázsolja, üdít és fiatalít. Ára: kis tégely 1 kor., nagy 2 kor.

Kiváló toilette-cikkek: Margit hölgypor (3 színben) 1 kor. 20 fill. Margit szappan 70 fill. Margit fogpép 1 kor. Margit arcviz 1 kor.

Kapható minden gyógyszerárban, drogeriában és illatszerkereskedésben. Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése mellett küldi a készítő:

FÖLDES KELEMEN GYÓGYSZERÉSZ, ARAD.

Kapható: Gözsy Árpádnál Csíkszeredában és Vákár Fivéreknél Gy.-Szentmiklóson.

NAGYENYED-re forduljon minden érdeklődő, ki szívesen fektet I. fajtájú anyagra.

GYÜMÖLCSFÁK disz- és kerítés növények stb.

Nemes szilvacsemetekben nagy készlet.

Szőlőoltványok, európai, amerikai sima és gyökeres vesszők. Árjegyzékét ingyen küld:

FISCHER és Társai
faiskolák és szőlőoltványtelepek

CZÁKA BÉLA, mészáros és hentes, CSÍKSZEREDA.

A fogyasztó közönség szives figyelmét felhívni kívánom évek óta fennálló mészáros üzletemnek

HENTES-ÜZLETTEL

való kibővítésére, melyet teljesen új gépekkel szereltem fel és nem kiméltem semmi anyagi áldozatot, hogy a fogyasztó közönséget tisztán kezeltem, legízletesebb, friss hentesárukkal szolgálhassam ki mindennap, ugymint

Párisi-, lengyel-, füstölt- és szalámi-kolbász, disznófőtsajt, virsli és stbi cikkekkel.

Főtörekvésem, hogy a fogyasztó közönség legkényesebb igényeit is minden a hentes-üzlethez tartozó árukkal kielégíthessem, versenyképes árak mellett.

Vidéki megrendelést is a legpontosabban eszközölök.

A VILÁGHIRŰ KÁSZON-IMPÉRI RÉPÁTI GYÓGY-ÁSVÁNYVIZ

kizárólagos elárúsítását átvettük s azt naponta friss töltésben házhoz is elszállítva helyben 12 fillérért literes üvegekben árusítjuk. Felkérjük a nagyérdemű közönséget, hogy napi szükségletét, mindennap reggel 8 óráig értésünkre adni sziveskedjenek, hogy így a viz hazaszállítását a délelőtti folyamán eszközölhessük. Bármily kevés legyen is a napi szükséglet, kérjük azt csak előjegyeztetni, mert egy palackot is készséggel hazaszállítunk. A forgalom könnyebb lebonyolítása céljából bármilyen ásványvizes üveget kivéve a budai-vizes üveget — cserébe visszafogadunk.

Maradunk kiváló tisztelettel:

Niszel Fivérek, vegyeskereskedése, Csíkszeredában.

BOHN M. és TÁRSAI Alapított 1864.
NAGYKIKINDA és ZSOMBOLYA. Alapított 1864.

Legrégibb, legnagyobb és legjobb telep e szakmában Ausztria-Magyarországon a **BOHN-FÉLE TÉGLAGYÁRAK** NAGYKIKINDÁN és ZSOMBOLYÁN.

Ötven millió évenkénti gyártás a csász. és kir. szabad. BOHN-féle biztonsági átfedőcserepekből.

Vasoxyd természetes vörös színben vagy kátrányozva.

Gyártmányok: Bohn-féle szabadalmazott biztonsági átfedőcserepek. **Legelőkelőbb referenciák. Képes árjegyzék és minták kivánatra ingyen és bérmentve. Legolcsóbb, legszebb tetőzet.**

Nagykikindai gyártmány, Bohn-féle szabad. biztonsági átfedőcserep, 272. szám.

Zsombolyai gyártmány. Hszab. biztonsági prevett átfedőcserep 283. szám.